

Hela Europa samlades i PGE Arena i Gdansk under fotbolls-EM 2012.

Avspark för Polen

Polen har på två decennier gått från eftersatt, postkommunistisk bakgård till en av Europas mest dynamiska tillväxtekonomier. Med välutbildad arbetskraft, en stor inre marknad och ett strategiskt läge mellan öst och väst lockar Polen företag från hela världen. Och svenska bolag är inte sena att följa efter. **Text:** Tobias Hammar **Foto:** Scanpix

➔ **Det var inte** längesedan Polen avfärdades som en rostig, kolsotig, östeuropeisk industriarack med sina bästa år bakom sig. Efter Sovjetunionens fall haltade landet in i den globala ekonomin med en gigantisk utlandsskuld, galopperande inflation och en industri som aldrig utsatts för verklig konkurrens.

Spola bandet framåt två decennier och det är uppenbart att mycket har hänt sedan dess. På senare år har Polen uppvisat en sådan ekonomisk styrka att landet numera omnämns i samma respektfulla andetag som stabila granar som Tyskland och Sverige. Under finanskrisens värsta år, 2009, var Polen det enda landet i Europa som noterade positiv tillväxt.

Sedan dess har ekonomin vuxit med ytterligare nära 15 procent – samtidigt som inflationen hållits låg, utlandsskulden förblivit hanterbar och landet vidmakthållit ett obrutet högt förtroende på de internationella finansmarknaderna.

Experterna förklarar den polska framgångssagan med huvudsakligen tre faktorer: fotbolls-EM 2012, som gav landet en byggboom av historiska mått, den stora

Fredrik Myrén.

befolkningen på nära 40 miljoner människor, som gör ekonomin relativt oberoende av omvärlden samt EU-inträdet 2004, som snabbt förde upp Polen till topplistan över nettomottagare av EU:s strukturfonder.

– Det finns också finansiella orsaker. Polackerna är inte tillnärmelsevis lika högt belånade som människor i många västländer. Statens belåning har kunnat hållas nere (och kreditbetyget uppe) med hjälp av det grundlagsskyddade skuldtaket på 55 procent av BNP, säger Fredrik Myrén, förvaltare av Swedbank Roburs Östeuropafond.

Tobias Svensson.

Långt ifrån kris

Styrketecknen till trots är det uppenbart att den djupa krisen i omvärlden på senare tid även påverkat Polen. Tillväxten mattades betänkligt under 2012, vilket fick den polska centralbanken att sänka räntan i flera steg. Enligt Ernst & Youngs senaste "Rapid-Growth Market Forecast" spås ekonomin växa med relativt blygsamma 1,5 procent i år, för att först 2015 åter klättra upp ovanför det treprocentsstreck där den befunnit sig under merparten av 2000-talet.

– Det har dykt upp en del problem, bland annat i

byggsektorn där en del företag slagits ut på grund av den hårda konkurrensen. Men det rör sig om en avmattning. Landet är långt ifrån någon kris, säger Fredrik Myrén.

Att Polen trots avmattningen står starkare än de flesta kan de utländska investerarna vittna om. Mellan 2001 och 2011 ökade inflödet av direktinvesteringar från drygt sex miljarder euro till över elva miljarder, vilket gör Polen till ett av Centraleuropas hetaste länder för företagsetableringar. I dag har en lång rad av världens största företag närvaro i landet, hitlockade av den stora hemmamarknaden och dess strategiska läge mittemellan öst och väst.

Det gäller inte minst svenska företag. Med 350 miljoner euro investerade 2011 ligger svenska företag på sjunde plats på listan över Polens flitigaste investerare.

– Polen är fortfarande relativt eftersatt om man jämför med väst. Mycket måste hända här, vilket skapar en potential för både tillväxt och affärer. För vår del ser jag stora möjligheter inom branscher som infrastruktur och järnvägar, återvinning och jordbruk. Sedan är också Polen en bra plats att vara på om man vill skapa en exponering ut mot andra marknader i Östeuropa, säger Tobias Svensson, vd för SSAB i Polen. Han tillägger att attraktionen verkar vara ömsesidig:

– Som svenskt företag tas du ofta emot med öppna armar här nere. Vi har gott renommé som arbetsgivare och investerare eftersom vi bryr oss om anställda, människor och miljön. Det underlättar naturligtvis både i rekryterings- och affärssammanhang.

En styrka som utländska investerare ofta lyfter fram i enkäter och analyser är Polens sofistikerade affärsklimat. Landet är en stabil demokrati vars liberal-konservativa regering förra året lyckades få förnyat förtroende av väljarna – första gången någonsin som en regering omvalts sedan kommunisttiden. EU-inträdet 2004 har också skyndat på anpassningen av lagar och regler till europeisk standard, vilket praktiskt taget raderat ut de affärsjuridiska skillnaderna mellan Polen och andra länder.

– Utvecklingen har gått oerhört fort, säger Tom Jörning, Vice President Market Central East för Volvo Lastvagnar. Han har varit verksam i Polen både under och efter kommunisttiden och menar att Polen nu och då inte går att jämföra med varandra.

– Det är som skilda världar. Nu råder öppenhet, dialog, tillväxt och demokrati. Alla de västerländska sätten att hantera sina flöden på är samma sak i Polen som i väst. Code of conduct fungerar, korruptionen är låg och affärsklimatet transparent. Det gör det väldigt enkelt att bedriva verksamhet här, fortsätter han.

Dubbla examina

Men den kanske viktigaste förklaringen till varför Polen attraherar utlänningar i så hög grad ligger hos polackerna

Omkring 500 kinesiska byggarbetare deltog vid bygget av motorvägen mellan Warszawa och Berlin som färdigställdes 2012. Polen är det första landet inom EU att öppna sina dörrar för ett kinesiskt företag i en offentlig upphandling av byggentreprenader.

”Nu råder öppenhet, dialog, tillväxt och demokrati. Alla de västerländska sätten att hantera sina flöden på är samma sak i Polen som i väst.”

Tom Jörning.

själva. Unga, hungriga och välutbildade – många studenter väljer att satsa på dubbla examina för att säkra sina chanser på arbetsmarknaden – råder det ingen brist på kunskap och motivation ute på de polska arbetsplatserna. Och med en medellön på knappt 4 000 zloty (cirka 8 000 kronor) är den polska kompetensen fortfarande relativt överkomlig i ett europeiskt perspektiv.

Men att därför automatiskt klassa Polen som ett typiskt låglöneland är inte alls självklart, menar Mikael Lemström, Vice President Heat på Fortum i Polen:

– Polackerna är driftiga, gillar utmaningar och jobbar betydligt hårdare än svenskar i gemen. Och med en arbetslöshet på runt 14 procent är det ganska lätt att hitta bra arbetskraft till rimliga priser. Men lönerna stiger och ju högre upp i kvalifikationer du kommer, desto dyrare blir det. Höga chefer har i dag till och med ofta högre löner än i Sverige, säger han.

Samma typ av relativa mognad gäller dock inte för hela den polska ekonomin. Även om den polska regeringen investerar stort i den fysiska infrastrukturen, håller vägar och mobilnät fortfarande relativt låg standard utanför städerna, vilket skapar utmaningar för näringsidkare och entreprenörer som vill finnas överallt i landet.

Komplicerad juridik

Den tungrodda polska byråkratin är en annan potentiell bromskloss. Att tvingas vänta i flera månader på bygglov eller andra tillstånd är inte ovanligt, och landet dras alltjämt ►

Mikael Lemström.

med en del juridiska problem kring landäganderätten sedan åren med planekonomi.

– Juridiken kan bli komplicerad ibland och polackerna skrider gärna till domstol för att lösa tvister. Men i ärlighetens namn är det inte så farligt. Systemet är bra och rättvist. Omger man sig med kunniga medarbetare, en bra lokal partner och en skicklig advokat är det polska systemet lika lättnavigerat som vilket annat som helst, säger Tom Jörning.

Nicklas Lindberg.

Och det är kanske den viktigaste insikten att hålla i huvudet för de utlänningar som överväger en etablering på den polska marknaden: Polen är ett land i snabb förändring. De kulturella skillnaderna vad gäller språk, temperament och synen på chefen som arbetsplatsens obestridde auktoritet är stora och ska inte glömmas bort, men som handelspartner och investeringsland är landet på väg att helt och hållet integreras med Västeuropa. Det får gamla klichéer om polackerna, som avlägsna och eftersatta kontinentaleuropeer, att snabbt förbytas till sin motsats.

Foto: Scampix

Tysklands förbundskansler Angela Merkel och Polens premiärminister Donald Tusk var värdpar för CeBit mässan 2013.

– De flesta svenskar har en uppfattning om Polen som längre inte stämmer. Landet ligger betydligt närmare oss än vad vi inser och polackernas driv och kompetens ska man inte underskatta, säger Nicklas Lindberg, vd för Skanskas fastighetsverksamhet i Centraleuropa, och tillägger:

– Polen kommer definitivt att fortsätta rycka fram. För vår del är det en av de absolut viktigaste marknaderna och vi håller en ständig, nära kontakt med utvecklingen där för att hänga med i vad som händer. ■

Tre frågor till...

Adam Halacinski, Polens ambassadör i Sverige

Hur ser du på Polens framtida roll i Europa och EU?

– Den bekräftar en uppenbar bild av Polen som ett land som genomfört en framgångsrik omvandling, som har en väl fungerande ekonomi och som aktivt bidrar till Europas integration och EU:s externa relationer. Polens ordförandeskap i EU 2011 profilerade landets europeiska förväntningar och aspirationer. De definieras av tron på ett öppet, säkert och ekonomiskt framgångsrikt Europa, i vilket det ligger i Polens intresse att förankras så djupt som möjligt. För framtiden gäller att Polen ska förbli ett välmående land

som fortsätter att bidra till det europeiska projektet som en attraktiv partner för medlemsländerna.

Hur är relationerna med Polens stora grannar Tyskland och Ryssland?

– De är bra. Intensiva, naturligtvis, men präglade av god grannsamja. Polen och Tyskland är sammanlänkade av ett tätt nätverk av ekonomiska, politiska och sociala band. Tyskland är vår största handelspartner och våra länder binds ihop av ett expansivt nätverk av flera hundra olika lokala och regionala partnerskap. Fler än två miljoner ungdomar har deltagit i olika

utbytesaktiviteter mellan länderna. Även i politiskt hänseende är Tyskland en nyckelpartner för Polen. Men jag vill också lyfta fram det goda trilaterala samarbete mellan Polen, Tyskland och Frankrike som bedrivs inom den så kallade Weimar-triangeln.

– När det gäller polsk-ryska relationer utvecklas de på ett pragmatiskt sätt. Ekonomiskt utbyte gynnar båda sidor, liksom ett aktivt samarbete mellan flera olika regioner. När vi talar om Ryssland påminner vi gärna om att landet är en stor granne inte bara till Polen utan även till hela EU. Vi lyfter gärna fram Ryssland som en partner till hela EU, inte bara till enskilda medlemsländer. Samtidigt är frågan om mänskliga fri- och rättigheter en växande angelägenhet för alla i EU. Det

är en fråga som måste lyftas med Ryssland om EU verkligen vill kunna säga sig värna sina värden och principer.

Hur ser du på relationerna mellan Sverige och Polen?

– De är mycket goda. Jag är privilegierad att kunna representera Polen i Sverige i en fas då samarbetet mellan länderna utvecklas särskilt väl. Det baseras väldigt mycket på liknande och allt mer konvergerande förhållningssätt till många europeiska frågor som ekonomisk styrning, EU:s utvidgning, den gemensamma marknaden och vikten av demokrati och mänskliga rättigheter. Som ambassadör var jag lycklig nog att kunna bevittna när H.M. Kung Carl den XVI Gustaf och H.M. Drottning Silvia genomförde sitt statsbesök i Polen. Vad mer kan jag begära? ■